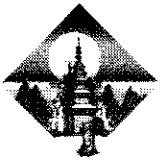

เดินทาง...ไปไหน ?

16

บรรณาลัย
๕ โชติช่วง นาดอน

“ชีวิตคือการเดินทาง”

“นักเขียนต้องเดินทางมากๆ แสวงหาข้อมูลและแรงบันดาลใจ” ฯลฯ คำคมทำนองนี้ ผมได้ยินมานานมาก แต่จำไม่ได้หรอกว่า ใครกล่าวไว้....

มาถึงตอนนี้ เมื่อใจเริ่มแก่ชรา จึงไม่กระตือรือร้นแสวงหาการเดินทางแล้ว ชีวิตเดินทางมาใกล้จุดจบ....

จากครุภีมารดาถึงเชิงตะกอน ! (คำของ อ.ป๋วย อึ๊งภากรณ์) การเดินทางของมนุษย์คนหนึ่งสั้นแค่นั้นเอง ไม่ว่าเขาจะเดินทางรอบโลกกี่พันรอบ หรือได้เดินทางไปเหยียบพระจันทร์หลายรอบ สรุปถึงที่สุดแล้วชีวิตเขาก็เริ่มจากครุภีมารดาไปถึงเชิงตะกอน หรือถึงหลุมฝังศพ....

การเดินทาง มีทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม ประสบการณ์ตรง คือได้เดินทางไปเห็น ไปสัมผัสจริง ได้ “รับ” ความรู้จากต่างแดนมาจริงๆ

บางคนเดินทางไปต่างแดนมากมาย แต่เนื่องจากเขาเป็นพวก “น้ำชาล้นถ้วย” แม้จะเสียเงินเสียทองไปเหยียบต่างแดนมากมาย ภูมิปัญญาก็ยังเท่าเดิม อย่างนั้นเรียกว่าเสียเปล่า ได้ไม่คุ้มเงินที่เสียไป (แม้จะมีใช้เงินของตัวเองคนๆ นั้นเองก็เถอะ) แก์สิบเปอร์เซ็นต์ของการไป “ดูงานต่างประเทศ” ของหน่วยราชการทั้งราชการประจำและราชการการเมือง ได้ไม่คุ้มกับเงินที่เสีย

จะได้สัมผัสจริง ได้แรงบันดาลใจ จากการเดินทาง เราควรมีการเตรียมตัวที่ดี นั่นคือแสวงหาประสบการณ์โดยอ้อมจากหนังสือ และสื่ออื่นๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

“นักเขียน” ควรจะนำเสนอสิ่งใหม่ๆ ที่เพิ่มเติมจากเรื่องที่มีคนเคยเขียนไว้แล้ว จึงต้องทำการบ้านหนัก ก่อนการเดินทางไปทุกที่ทุกแห่ง (แม้จะเป็นภายในประเทศไทยเองก็เถอะ ทุกจุดที่เราไปล้วนมีข้อมูลใหม่ให้เราทั้งสิ้น)

หลายๆ คน ไม่มีโอกาสเดินทางไปต่างถิ่นต่างแดน แต่ก็สามารถสร้างองค์ความรู้สร้างรากฐานนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้จาก “ประสบการณ์ทางอ้อม” ผ่านการอ่านหนังสือ

การเรียนรู้ ผ่านช่องทางได้ทุกทาง แม้ในยุคโบราณที่ “สื่อสิ่งพิมพ์” ยังหาอ่านยาก คนโบราณเขาก็มีช่องทางแสวงหาความรู้ได้ดังที่หัวใจนักปราชญ์สอนให้ “สุ-จิ-ปุ-ลิ”

สุตะ คือ ฟัง ฟังมาก ฟังอย่างตั้งใจรับความรู้

จินตะ คือ คิด ฟังแล้วต้องคิดต่อ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ปุจฉา คือ สอบถาม ฟัง-คิด ถ้าไม่เข้าใจต้องถาม แม้เข้าใจแล้ว ก็ต้องตรวจสอบตั้งคำถามว่า สิ่งที่ฟังมา คิดออกมานั้น ถูกต้องจริงหรือไม่ ?

ลิขิต คือ เขียน จดบันทึกความรู้ที่เกิดขึ้นไว้

การเขียนยังมีบทบาทอีกภาคส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก อันนี้จำมาจากพีเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ท่านบอกว่า “การอ่านเป็นกระบวนการทำความเข้าใจ สรุป ความคิดเห็นของคนอื่น การเขียนเป็นกระบวนการทำความเข้าใจ สรุป ความคิดเห็นของตัวเอง”

เรื่องที่เราเข้าใจดีแล้ว เราจะเขียนออกมาได้

นอกจากการเดินทาง มีสองส่วนคือ ประสบการณ์จริงกับประสบการณ์อ้อม (ผ่านหนังสือ และสื่อต่างๆ) แล้ว ยังอยากให้มองการเดินทางอีกสองภาค คือการเดินทางทางกายกับการเดินทางของจิตด้วย

การเดินทางออกนอกบ้านของตัวเอง (ถ้ามี) ไปสู่มุมอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ถ้าเราไม่เป็นพวก “น้ำชาล้นถ้วย” แล้ว ล้วนแต่เป็นประโยชน์ทั้งนั้น ผมไม่ขอมาขยายอะไรกันอีก

แต่ประเด็นที่อยากให้นักถึงกันบ้างคือ เรื่องการเดินทางของจิต

สมัยก่อนตอนผมยังเป็นเด็ก เห็นคำคมของจีนเขาว่า “บัณฑิตอยู่ในบ้านไม่ต้องไปไหน ก็รู้เรื่องราวของโลกได้หมด” ผมก็สงสัยว่า คนเราไม่ออกจากบ้านจะรับรู้

เรื่องราวในโลกได้อย่างไร จึงรู้สึกไม่ชอบ
ภษิตนี้ และไม่เคียดแค้นเอามาใช้
ต่อๆ มา พอใจมันแก่มากขึ้น จึงมอง
ออกว่า เขาพูดเป็นปริศนาธรรม จะไปคิด

ตรงๆ ไม่ได้

“เรื่องราวของโลก” คือ โลภียะ ความคิด ความต้องการ ทุกข์ สุข ของโลกียชน
(ปุถุชน) หรือโลกีย์ธรรม

“บัณฑิต” ซึ่งในภาษาจีนใช้คำว่า “ชีวาโน” นั้นหมายถึง ผู้ตื่นรู้ทางธรรม ไม่ใช่
บัณฑิตปริญญาทางโลก

โลกีย์ธรรม ความเป็นไปทางโลกนั้น ใช้การเดินทางทางกายไปค้นหาไม่พบหรือ
ต้องเดินทางทางจิต การเดินทางตรงนี้ตั้งใจให้หมายถึงการศึกษา ค้นคว้า “จิต” ของ
ตัวเราเอง

คือตามจิตของตนเองให้เจอ แล้วพยายามตามมันให้ทัน ก่อนที่จะเกิดเรื่องทุกข์
เช่น เมื่อจิตโกรธ เราตามมันทันได้เร็วเท่าไร กรรมที่จะเกิดจากจิตที่โกรธก็จะน้อยลง
เท่านั้น

เมื่อปี 2526 ผมเดินทางไกลมาแล้วหลายหมื่นลี้ ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองจีนห้าปี ผ่าน
สงครามการฆ่าฟัน ผ่านสุข ผ่านทุกข์ มาเยอะแล้ว แต่ก็ยังไม่เข้าใจเรื่องการเดินทาง
ของจิต

○ เดินเดี่ยวเที่ยวทั่วแล้ว	ไทยแลนด์
นรกลับ ฤ เมืองแมน	ก็ใกล้
ขาดอยู่แต่หนึ่งแดน	ดวงจิต
ยิ่งบุกยิ่งห่างให้	พิศวง ๆ
○ ผลักหินพลิกไม้คว่ำ	ความหา
ฉีกลมกรีดธารา	แหวะท้อง
หมื่นแสนสิ่งปรารถนา	โหนจิต
ล้านโกฏิชาติภพต้อง	งมงาย ๆ

เชียงใหม่ สิงหาคม 2526

心不动
船航剩浪游，
路难靠腿行。
天空翹飞遥。
心即自在清。

เกือบสามสิบปีผ่านมา ตอนนี่คิดเอาเองว่า เลิก “งมงาย” แล้ว คิดเข้าข้างตัวเอง
(อคติ) ว่า

จิตไม่ชาน

○ ทางน้ำโตคลื่นคลิ้น	เที่ยวไกล
ทางบกดินพาไป	ย่างก้าว
มีปีก ล่องนภาลัย	ลิบโลก
แต่จิตใสเป็นจ้าว	นิ่งแล้ว “ตถตา” ○

ท่าช้าง ริมเจ้าพระยา 24 ก.พ. 2555